

O həmişə 23 yaşında qalacaq...

Musiqişünasların dahi adlandırdıqları gənc bir bəstəkar var idi, hansı ki, cəmi 23 il yaşadı. Amma öz qısa ömrünün ağırlı, məhrumiyyətli illərini musiqi salnaməmizin parlaq səhifəsinə çevirə bildi. Bəlkə buna görədir ki, onu hələ də 23 yaşlı növcavan kimi xatırlayırıq. Bütün bu xüsusiyyətlər artıq söhbətin kimdən getdiyi barədə müəyyən, bəlkə də dəqiq təsəvvürlər yaradıb. Onun haqqında bəhs etməyimiz təsadüfi deyil, Azərbaycan musiqisinə sonsuz sənət inciləri bəxş edən Asəf Zeynallı 1932-ci ilin məhz bu günündə - oktyabrın 27-də, istedadının çiçəkləndiyi bir vaxtda, ömrünün 23-cü baharında dünyasını dəyişib.

Asəfi gördüyü andan "Bu ki əsl istedadıdır" deyən dahi Üzeyir Hacıbəyli ona xüsusi diqqət göstərmiş. O, sonrakı illərdə öz xatirələrində bu qayğı və sevgidən bəhs edərək Üzeyir bəyin mənəvi atası olduğunu qeyd edib.

Üzeyir bəy də onu "Asəf fəaliyyət gös-

İlləri yazırdı...

Asəf Zeynallı qısa ömründə musiqi tariximizdə bir sıra janr və istiqamətlərin də yaradıcısı kimi qalıb. Cəfər Cabbarlının sözlərinə yazılmış "Ölkəm" romanı da bu qəbildəndir. Bəstəkar öz vokal əsərlərində Avropa klassik vokal forması ilə xalq musiqimizin lad muğam və melodiya xüsusiyyətlərinin üzvi surətdə sintezinə nail olub.

Bəstəkar öz əsərləri ilə milli pianoçuluq məktəbinin inkişafına da böyük təsir göstərmiş, tədris repertuarını zənginləşdirib. Onun 6 pyesdən ibarət uşaq sүйtası silsiləsi də maraqlı əsərlərdəndir.

A.Zeynallı bu silsilə ilə Azərbaycanda uşaq musiqi ədəbiyyatının ilk nümunəsini yaradıb. 1940-ci illərə qədər tədris proqramında

yalnız onun uşaq sүйtasından istifadə edilib. Bəstəkarın bu silsiləsinə bu günün musiqi tədrisində də geniş yer verilir. Onun fortepiano musiqisinə mürəkkəb polifonik formaya aid olan 9 fuqası da daxildir. Təəssüf ki, onlardan yalnız 2-si bizə bəllidir. Qalan 7-si isə əl-yazma şəklində bəstəkarın arxivindədir.

Asəf Zeynallı 70-ə yaxın Azərbaycan xalq mahnılarını nota alır. Azərbaycan musiqi folkloru nümunələrinin toplanması üçün Qarabağa səfər edir və orada da ağır xəstələnir. Qarın yatalağına tutulan bəstəkar müalicə almaq üçün Bakıya qayıdır.

Xəstəxanada ikən ölümün yaxınlaşdığını hiss edən Asəf Zeynallı qardaşından əsərinin divardan kağıza köçürülməsini xahiş edir. O qardaşına deyir: Bu, mənim simfoniyamdır. Öləcəyimi bilirəm. O əsəri divardan kağıza köçürün, qoymayın divarda qalsın".

Asəf Zeynallı dünyadan köçəndə onun son vəsiyyəti çox təəssüf ki, yerinə yetirilmir. Səbəbi isə bu günə kimi müəmma olaraq qalır. Bəzi mənbələrdə bu əsərin "Bakı" simfoniyası olduğu bildirilir...

Romanslarımızın banisi - Asəf Zeynallı

Musiqiyə həsr olunmuş ömür...

Asəf Zeynallı 1909-cu il aprelin 5-də Azərbaycanın neçə-neçə elm, mədəniyyət və incəsənət xadimini yetişdirən qədim Dərbənddə doğulub. Həyatın ən ağır sınaqları ilə gənc yaşından rastlaşan gələcəyin böyük bəstəkarı bir yaşında atasını itirir və üç qardaşı ilə gənc anasının himayəsində qalır.

Məşhur bəstəkar Mstislav Rastropoviçin atasından violençel dərsi alan A.Zeynallı 1923-1926-cı illərdə Bakı Musiqi Texnikumunda təhsil alır. 1931-ci ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının bəstəkarlıq şöbəsində, Üzeyir Hacıbəylinin sinfini bitirir və ilk peşəkar bəstəkar adını alır. Konservatoriyada oxuyarkən A.Zeynallı Üzeyir Hacıbəylinin dərslərini böyük səbirsizliklə gözləyirdi. Onun yaradıcılığında dahi bəstəkarın böyük rolu olub. Üzeyir bəydən xalq

musiqisinin əsaslarını öyrənən Asəf Zeynallı sonralar Azərbaycanın ən

uzaq guşələrinə gedərək xalq mahnılarını toplayır. Gənc bəstəkar Konservatoriyada Qərbi Avropa və rus klassik musiqisi dər-nəyini yaradır.

Asəf Zeynallı təhsil almaqla yanaşı, Türk İşçi Teatrında və Konservatoriyanın nəzdindəki musiqi məktəbində işləyib. Qara Qarayev, Tofiq Quliyev, Cövdət Hacıyev kimi görkəmli bəstəkarlar onun şagirdləri olub. Asəf Zeynallı Səid Rüstəmov, Əşrəf Həsənov və Fuad Əfəndiyevlə birgə "İbtidai not savadı" dərslərini tərtib edib.

İlk milli romansların, fortepiano və skripka üçün miniatür pyeslərin, ilk simfonik nümunələrin müəllifi kimi Azərbaycan musiqi mədəniyyəti tarixinə daxil olub. Avropa musiqisinin nəzəri əsaslarını dərinləndirən mənimsəyən bəstəkar onları xalq musiqisi ilə sintez edərək orijinal əsərlər yaradıb.

Üzeyir bəyin sevimli tələbəsi

tərdiyi qısa bir dövr ərzində məhsuldar işləmiş, çoxlu əsər yaratmışdır. Onun bəstəkarlıq fəaliyyəti təhsil illəri ilə bir vaxta düşdüyündən, əsərləri əslində sənətkarın yaradıcılıq fəaliyyətinin birinci və sonuncu mərhələsini xarakterizə edir. Öz yaradıcılığında yeni musiqi üslubunun sağlam ünsürlərini təbliğ edən Asəf Zeynallı Azərbaycanın ilk professional gənc bəstəkarı idi" sözləri ilə xatırlayırdı.

